

A participiumok

A **participiumok melléknévi igenevek**. Maga a név a *pars, -tis f.* (rész) főnév és a *capiō 3 cēpī, captum* (vesz, fog) ige összetételeként jött létre. Megalkotói azt próbálták vele kifejezni, hogy ez a szófaj mind az igei, mind a névszói sajátosságokból részesül. **Igei tulajdonsága**, hogy lehet **cselekvő** vagy **szenvedő**, valamint hogy actióval rendelkezik, lehet tehát **folyamatos (imperfectum)**, **befejezett (perfectum)** és **beálló (instans)**. (Vagyis egy másik igealakban kifejeződő cselekvéshez képest azzal egyszerre zajlik [imperfectum], ahhoz képest előbb kezdődött [perfectum], vagy később fog bekövetkezni [instans]). A participium azonban nem fejezhet ki időt, nem beszélhetünk „jelen idejű” vagy „múlt idejű” melléknévi igenevekről. (Bár néhány modern idegen nyelv nyelvtanában meghonosodott ez az alapján véve pontatlan kifejezés.) Igei jellemzője az is, hogy **tárgyat** (csak ha tárgyas az ige) vagy **határozót vehet maga mellé**. **Névszói tulajdonsága**, hogy a participium a latin mondatban legtöbbször a **jelző** szerepét tölti be. **Vannak esetei**, egyes és többes **száma**; mindig **egyeztetjük** nemben, számban, esetben azzal a szóval, amelyiknek jelzőjeként áll. A declinációk rendszerében **ragozzuk** őket.

Lényegében a magyar nyelv participiális rendszere is hasonlít a latinéhoz. Beszélünk ugyanis folyamatos, befejezett és beálló melléknévi igenévről, pl. *tanuló, megtanult, tanulandó*. A *tanuló* és a *megtanult* melléknévi igenevek között nyelvünkben sem csupán annyi a különbség, hogy az egyik folyamatos, a másik pedig befejezett. A „tanuló” (pl. diák) cselekvő, míg a „megtanult” (pl. tananyag) szenvedő jelentésű.

A latin nyelvben ezek alapján 6 participium létének elvi lehetősége adott. Hiányzik azonban az imperfectum passivi és a perfectum activi, így összesen csak 4 alak létezik valójában. Ezek közül egyelőre csak az imperfectum, illetve perfectum participiumot tanuljuk.

A participiumok rendszere

	activum	passivum
imperfectum	impf. tő + -(ē)ns	×
perfectum	×	supinum tő + -us -a -um
instans		

A participium imperfectum képzése:

imperfectum tő + I–II. coniugatio **-ns**

III–IV. coniugatio **-ēns**